

מסורת הש"ס

(א) גני ר"ח תלפין (ב) גני תוס' ז"ק לא: ד"ה עובד. (ג) [מבואות ד.]. (ד) קדושין פ"ג שמות פ"ג (ה) אצל הגי' שם מי שאין לו חלוק לקרוע כי ואולי גיר' אחרת היתה, לפניהם ושיין במהפ"ש, (ו) שיין במשנה דלעיל י"ט. (ז) ג"ו שיין למשי' דלעיל י"ט. (ח) (ז"ל) להמנחה מקדש (ד' פ"ג). (ט) וע"ע חוספות פ"ג. ד"ה ר' יוחנן פ"ג פ"ג. ד"ה ר' יוחנן פ"ג חזון דף קט; ד"ה ר' יוחנן ומוס' ערוכין מה' ד"ה ר' יהודה.}

גליון הש"ס

גם' אביר אחר אחר ומשיחיה דר' אחר. לא ידעמי מה חידש בזה הא' אחרת בביתא דמי' לעיל דף כ' ע"א ולא דברים שאלו אכור בטה וכו' ובתשמיש:}

לעזי רש"י

שייפני"ש [שוקינא"ה]. חלוק.

מוסף רש"י

דברים שבצינינא. שאני נכר לבנות שהוא אצל בן (בבבואות ד. ת. ט.) כל ל' יום. ולי שמת בתוך שלשים יום אין כריך לבדו בנמוט להוילאו לקבורה, לא בנמטה ולא בכלמה אלא חמק (קדושין פ"ג). ובגדי באשה אחת וכו' אנשים. ואין כריך ימים ללוותו אלא ג' (שס). אבל לא באשה אחת וכו' גשמי. משום יחוד, שלא היו עמי הקברות סמוכין לעזי (שס).

רבינו חננאל

בעא מיניה ר' יוחנן משמואל יש אבילות בשבת או לא. אמר ליה אין אבילות בשבת. אמרי רבנן משמיה דשמואל, אבל שמיש מטו חייב מיתה. א"ל רב פפא אסור אתמר ומשיחה דר' יוחנן אתמר. אמר רב תחליפא אמר שמואל, אבל שלא פרע ראשו ולא פירם בגדיו חייב מיתה, שנאמר וראשיתם אל הפרעו ובגדיכם לא תפרמו ולא תמחו ועל כל העדה יקצפו ואחייכם כל בית ישראל יקבו את הישרפה אשר שרף י? ויקרא י'.

דמי' רשות דלאו כולי' עלמא בעמי מבטי, פריעת הראש נמי לאו כולי' עלמא עבידי דמגלי רישייהו. ופרקינן שמואל לטעמיה דאמר כל קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע, וכל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעאלים אינה עטיפה. פי' עטיפת ישמעאלים] כסכה שמפניו וקונו וחוטמו במצנפתו או בטליתו. והוא אלהמה בלשון ערב. וכל כמה מן[ה] מחויר רב נתמן עד גובי דקאג. אמר ר' יוחנן לא שנו אלא שאין מנעלין ברגליו, אבל יש מנעלין ברגליו מנעלי מוכיחין עליו. וקיימא לן כרב דאמר פריעת הראש נמי בשבת רשות. (פריעת הראש) [פי'] צריך לגלות חוטמו ושפתו וקונו שהיה מכסה בימי אבול, [להודיע] כי אין אבילות] בשבת, אבל לגלות ראשו אין צריך. ואם בא להתעטף בצינינא עטיפת ישמעאלים אין בכך כלום. (א) ולא בני עטיפה כולי האי. דהא רב יוסף דהוא בתרא עבד רב. דאמר רבא אבל מניטיל] באונקלי בתוך ביתו. ואונקלי הוה מצנפת, כגון מצנפת של כהן גדול, כדריסין סוף מנחות מעשה דהתי' ושמי' בני שמעון הצדיק הלבישו באונקלי וחרגו בצלצול. אבוי אשכחיה [לרב יוסף] דפרס סורדא ארישיה כעטיפת ישמעאלים וקאזיל ואתי בביתיה. אמר ליה, לא סבר ליה מני אבילות בשבת, אמר ליה דברים שבצינינא נהוג. ומקשינן תוב לשמואל, וכל קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע. והא אמרו ליה לשמואל נח נפשיה דרב וקרע עליה תליסר כברי מאני. ור' יוחנן קרע על ר' חנינא י"ג אצטילי דמילתא,

אצל רבסי. מסכת שמחות: גוייטו. כל גופו ואיכא דלמרי אכר שלו: פריעת הראש. שמגלה האצל ראשו בשבת ואינו מתעטף וחזרת קרע לאחריו וחקיפת המטה חובה בשבת: נעילה הסנדל דלאו כולי' עלמא סימיני מסאנייהו בשבת ולא מוכח דאצל הוא: לא כולי' עלמא מגלי רישיהו. בשבת ואע"פ שמתעטף לא מוחיו כאצל: בשעת חימום. בשעת התחלת העבר בשעת מיתה: וכל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעאלים. הלכך כיון דכל ימי שבוט שהוא אצל שמתעטף אצל אס אינו נוטלה בשבת נראה כנוהג אבילות דכ"ע לא נהיגי בעטיפה זו אלא אצלס צלצול: מחוי ר"ג. עטיפת ישמעאלים: גובי דיקנא. גומות שכלחי למטה מפיו: לא שנו. פריעת הראש בשבת דלריך לגלות חוטמו ושפתו וקונו שהיה מכוסה צימיו אצלו להודיע כי אין אבילות בשבת: אלא שאין מנעלים ברגליו אצל יש מנעלים ברגליו מנעלי מוכיחין עליו. דאינו אצל אצל לגלות ראשו אינו כריך ואם צל להסתעף צנינא אפי' כעטיפת ישמעאלים אין צרך כלום: דמספיקא מיניה. בנפשיה: מחוי קורע. אע"פ שאינו שעת חימום: ככוזי. שנו אצל לכולי עלמא אין קורע אלא בשעת חימום: ממאן שמייע. לרב ארשיה הא' דלמר אין מתחין שמע מינה האי' דלמר אין מתחין אצוה דרב ארשיה: אונקלי. שייפני"ש חלוק שקורעו: סתוך ציטו. שצנינא מותר לנהוג אבילות בשבת: דפרס סודריה ארישיה. בשבת משום עטיפה דנהגי אבילות: כל ל' יום יואל צמיק. צן ל' יום מוילאו חמק לצית הקצרות ולא צארו: אצל לא צאי' אחד. שאין מתיחדין עם האשתי:

לשמואל נח נפשיה דרב קרע עליה תריסר? מני אמר אול גברא דהוה מסתפינא מיניה א"ל לרבי יוחנן נח נפשיה דר' חנינא? קרע עליה תליסר אצטילי מלתא אמר אול גברא דהוה מסתפינא מיניה שאני רבנן דכיון דכל שעתא מדכרי שמעתייהו כשעת חימום דמי א"ל רבין בר אדא לרבא אמר תלמידך ד בשבת קורעו לאחריו ואם בא להחליף מחליף וקורע? בשבת קורעו לאחריו ואם בא להחליף מחליף ואינו קורע כי תניא הוה בכבוד אביו ואמו אותן קרעין מתאחין או אין מתאחין פליגי בה אבוה דרב אושעיא ובר קפרא? חד אמר אין מתאחין וחד אמר מתאחין תסתיים דאבוה דרב אושעיא דאמר אין מתאחין דאמר רב אושעיא אין מתאחין ממאן שמייע ליה לאו מאבוה לא מבר קפרא רביה שמייע ליה אמר רבא אבל מטייל באונקלי בתוך ביתו אבוי אשכחיה לרב יוסף דפרס ליה סודרא ארישיה ואזיל ואתי בביתיה א"ל לאו סבר לה מר אין אבילות בשבת א"ל הכי א"ר יוחנן א' דברים שבצינינא נהוג: ר"א אומר משחרב בית המקדש עצרת בשבת וכו': אמר רב גידל בר מנשיא אמר שמואל הלכה כר"ג. ואיכא דמתני להא דרב גידל בר מנשיא אהא' כל ל' יום? תינוק ויצא בחיק ונקבר באשה אחת ושני אנשים אבל לא באיש אחד ושתי נשים צימו הני דברים דקריעה אי הוה אסור נעילת הסנדל צנינא וכל שאר דברים: (א) עצרת בשבת. וכו"ס ר"ה ויה"כ כרגלים וכו"ס עצרת לאחר חורבן ולישנא לא אחי שפיר דהוה ליה למתני ר"ג אומר אף ר"ה ויה"כ כו': (ב) וחכמים אומרים לא כדברי זה כו'. ולא שיין למימר היינו מתנ קמא דנימא כולהו אלו לפרס מילתא דנתנ קמא כי הוה ליה דלא ירבה לו נשים צפיק צ' דסנהדרין (דף טז). וההוא (דהמקדש) (ב) דהצבה כר"ג. מינה כיון דלמר שמואל (לעיל דף יז). הלכה כדברי המיקל בצלל אמאי אינערין למיפקק הלכה כר"ג וי"ל דחומרנא נמי היא דלס קצרו סמוך לתשיכה ולא היה לו שעה אחת לנהוג צו אבילות או קצרוהו נכריס ציוס טוז או שמע שמועה קרובה ציוס טוז אס הם כרגלים אינם עולים למנין צענה ואסם אס כשבת עולים: אצל

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

כד.

בעא מיניה ר' יוחנן משמואל. מיהו ר' יוחנן לא קיבל משמואל דאיכו סנירס ליה דברים שצנינא נהוג כדפרישיט לעיל: הא אחר שלא פרע כו'. אע"ג דפסטי' דקרא הא אחר פורע ופורס ואס הם יעשו ימותו נראה דאסמכתא צעלמא הוא דהא לא מייתי להו סוף פרק הגשפין (פסנהדרין דף פג). גבי אלו שצנינא: ושמואל? למעמיה. פי' בתוספ' הרב דרב סבר דעטיפת הראש שאינה כעטיפת ישמעאלים הוה עטיפה ומסתמא רב ושמואל הלכה כרב יש מפרשין דרחימ' ידיס דקאמר הכא רשות היינו כמ"ד פרק צמה מדליקין (שבת דף קה). דצנלא אבילות הוא רשות אצל לר"ג צר יחנך דלמר התם ואני אומר מזהו אצל נמי הו' מזהו ולא רשות וגרסה דלא כריך למימר הכי אלא הכי פיורשו הכא דמטוס אבילות אינו חובה להראות אבילות בשבת:

לא שנו שאין לו מנעלים ברגליו. מינה דכי היכי דמנעלי מוכיחין עליו אמאי לא אמרי' אחד מהני מוכיחין ונמלא דאינו חובה כי אס האחד ושמא צמנעלים יש הוכחה יומר: (ב) קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע. נראה דהא דלמר לעיל (דף קכ) מי שמדמן לו חלוק צמוך ז' אע"פ שאינו שעת חימום שמא דוקא כגון שקרע כבר והכא מיירי בשלל קרע עדיין אינו כגון שאין לו חלוק בשעה ראשונה חייב לקרוע כשיהיה לו אפי' שלל בשעת חימום ולי נראה דכלל שעה שיוכל להתחמם על מנו אפי' לזמן מרובה אחר מיתמו קרוי ספיר צענה חימום כמו שאמרנו צרצנן משום דמדכרי שמעתייהו הוא הדין נמי בכל מת שיוכל להתחמם עליו והא דפריך צמוןן ולא משני הכי משום דצנלא הכי משני שפיר: כי תניא הוה בכבוד אביו ואמו. ומכאן קשה לי על מה שאפי' למעלה (דף קכ) (ב) דגרסי' רבי חנניאל מי שאין לו אלא חלוק אחד דמיירי צכה"ג דמחליף וקורע דהא גבי אצני ואמו אמר הכא מחליף וקורע כל צענה ולעיל (שס) אמר' על אצני ואמו קורע לעולם וכו': הכי א"ר יוחנן דברים שבצינינא נהוג. פסק צסלכות מחליף כר' יוחנן דלפוקי מרב שמואל דלמדי לעיל משמיס המטה רשות ודברים שצנינא נהוג וצפ"ק דכמוצות (דף ז). נמי קאמר עלה מסיע ליה לר' יוחנן דלצני ודצא סצרי כוטיה ואלע"ג דקיימא לן (לעיל דף יז). כג). הלכה כדברי המיקל ה"מ צמחלוקת של תנאי' אצל צמילתא דלמורא' לא אמנן מספקא ליה כי היכי דשרי צמון וכו"ס ר"ה ויה"כ ר"ג אומר

קמי ציפריא, אדם גדול קדוש צנעט הוא. חד זמן חמוך ליה שאיל בשלוס אבילא בשבת. אתו אמרו ליה ר' און הוא דאת מתיי שבחיה, אמר ליה הן, א"ל שאיל בשלוס אבילא בשבתא. אמר לון בעין אתון מידע חייליה, אתא לאודעין דאין אבילות בשבת, דכתיב ברכת ה' היא תעשירי, זו ברכת שבת. ולא יוסיף עצב עמה, זו אבילות, כמו דאמר נצטב המלך על בנו. (תני אורסתו לא מתאבל ולא אונן עליה. תני כל שמתאבלין] עליו מתאבלין] עמו. רב מתה אחותו פקיד לחייה בריה כד תהא סליק לנבאי של ועליך מעל רגליך. ר' יונה סלק לגביה ר' גוריון בשבת דגו שבעת ימי אבול, נפק לגביה לביש סנדלי. אמר ליה אתא ויכר) [סברן] דילפון עובדא מינך דבשבת [מותרן] בעלילת הסנדל. ולא ילפון עובדא מבר ש זעיר. ואין דובר אליו דבר, אפילו דבר תורה. אמר ר' יוחנן שלא היו ורדיעין מלתפוח, אם כיסורין שבגופו אם כחוסן ממונו אם בנפש בניו ובנותיו. מתיי' משחרב בית המקדש ר' יליעזר אומר עצרת בשבת, רבן גמליאל אומר ראש השנה יום הכיפורים כרגלים. ודיקין מינך וכל שכן עצרת שאינה כרגלים. אמר גידול בר מנשיא אמר שמואל הלכה כר"ג גמליאל. איכא דאמרי ליה גידול הוא דתניא תינוק כל ל' יום יוצא בחיק, ונקבר באשה אחת ובשתי אנשים, אבל לא באיש אחד ושתי נשים.

עין משפט בר מצוה

קנח א מיי פ"ח מהל' אצל ה' א סנב עשין מד"ס [עוש'ע' י"ד סי' טע"ח פ']. סי' טע"ח פ']. ב מיי פ"ה שם הלי' טע"ע סי' ט' שפג טע"ח פ']. קנב ג ד מיי פ"י שם ה' א סנב שם טע"ע י"ד סי' ט' פ"ח: קם ה מיי פ"ח שם ה' ג סנב שם טור י"ד סי' ט']. קבא ו ד מיי פ"ה שם ה' יע טע"ע י"ד סי' ט']. קבב ח מיי פ"ה שם ה' טע"ע י"ד סי' ט']. קבב ט מיי פ"ה שם ה' טע"ע י"ד סי' ט']. קבד י מיי פ"ב שם ה' י סנב שם טע"ע י"ד סי' ט' שפג טע"ח פ'].

תורה אור השלם

1. ויאמר משה אל אהרן ולא יקחם אל הפרעו ובגדיכם לא תפרמו ולא תמחו ועל כל העדה יקצפו ואחייכם כל בית ישראל יקבו את הישרפה אשר שרף י? ויקרא י'.

רבינו חננאל (המשך)

אמר (ליה) אול ליה גברא דהוה מספינא. הנה קרעו בשעת שמועה שלא בשעת חימום. ופרקינן שאני רבנן דכיון דכל שעתא מדכרי שמעתייהו שעת שמועה כשעת חימום דמי. רבא אמר מהכא. דתניא אצל [כל] שבעה קורעו לפניו. ואם בא להתחיל חלוקו מחליף, וקורע החלוק שלובש. הנה קריעתה שלא בשעת חימום. ופרקינן כי תניא הוה אפילו כל חלוק שלובש בכבוד אביו ואמו. תשלום דברייהו. וכשבת קורעו אחוריו, כדאמרן חזרת [קרע] לאחוריו בשבת [חובה], ואם בא בשבת ויהיה חלוקו מחליף ויהשלמי הרי שהיה מחליף בגדיו [כל] שבעה חייב לקרוע כולן. אותן קרעין מתאחין או אינן מתאחין. אוקימנן דחלוק אבוה דר' אושעיא ובר קפרא. וירושלמי אבל שבא מן הדרך והיה רגליו קיחות מותר לחרוץ, שאין רחיצת צותן רחיצה. תני אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בעלילת הסנדל ולכשיבואו לעיר יחלוצו, וכן בתשעה באב, וכן בתענית צבור. תני מקום שנהגו לשאול בשלום אבליים בשבת שאילין. נ' יאושעיא רבב תמא אבלין בשבת ואמר להו שלום עליכם כמנהג מקומנו. ר' יוסי בן חלפתא הוה משתבח בר' מאיר